

Reformmozgalom az Európai Unió jövőjéért

A francia–német barátság 60. évfordulója új magyar külpolitika születésének indítéka lesz. Emmanuel Macron francia elnök és Olaf Scholz német kancellár új lapot akarnak nyitni az Európai Unió történetében, hogy megőrizték az egységet a széthúzó erők, elsősorban kívülről jövő fenyegetés ellen. A január 22-i párizsi ünnepélyes kormány- és parlamenti találkozón geopolitikailag is „szuverén” Európai Unióról beszéltek. Ez nem csak azt jelenti, hogy az annak tulajdonított és kifele igénybe vett jogai fognak megnövekedni, hanem a belső működési szerkezete is változni fog. A szubszidiaritás elve megmarad, miszerint minden ország elvégezheti egyénileg azokat a feladatokat, melyekre képes és melyeknek a közösítéséhez még nem járult hozzá. Azonban nyilvánvaló, hogy főleg a kisebb tagállamok, de a nagyok is, olyan kihívások elé néznek, melyek meghaladják az egyes nemzetállamok teljesítőképességét.

Orbán Viktor magyar miniszterelnök az elnök között volt, akik Macron mellett katonai értelemben is közös biztonságpolitikát tartottak szükségesnek. Ez a közös helyzetfelmérés mellett nem a NATO-val rivalizáló szervezet kialakítását jelenti, hanem az európaiak készlődését arra, hogy közös erővel és egyeztetve gyártsanak, szerezzenek be fegyvereket és más eszközöket. Orbán politikája ebben többféleképpen érintett; egyrészt utalhat arra, hogy ő a német Rheinmetallal kötött gyártási szerződéssel előrelátóan rendelkezett, másrészt pedig pont ő számít azokhoz a bontó erőkhöz, amiket Scholz és Macron korlátozni akar. Mindenesetre csődöt vallott az az orbáni találmány, hogy egy miniszter személyében összekapcsolja a külkereskedelmet és a külügyet.

Hogyan tudna egy külügyminiszter hosszú távú meggondolásokat követni, ha a kereskedelempolitikai sikere attól függ, hogy minél „olcsóbban” szerezzon be árukat akármilyen elvtelen partnerektől? Az ilyen tárcavezető a külföldi hatalmak által zsarolható. Orbán ezért bízta meg tapasztalatlan segédjét ezzel az ellentmondásos feladattal. Igaz, hogy éveken keresztül látszólag jól mentek a dolgok. Ennek pedig az volt az ára, hogy a magyar külügyminiszter mindvégig helytelenül értékelte a Putyin-féle törekvéseket – miközben a német külpolitikában hangadó szociáldemokraták

már 2018-ban gyanakvóbb beállításra tértek át Heiko Maas külügyminiszterre való kinevezésével. Most pedig az SPD búcsút vesz a Brandt/Bahr óta követett dacos jóhiszeműségtől és nem Oroszországgal együtt keresi tovább a biztonságot, hanem „Oroszország előtt”.

Ellentmondásosnak tűnt Scholz Párizsban megerősített kijelentése, hogy Putyinnak nem szabad győzni, és az óvatos, sőt, tétovázó hozzáállása az ukrán elnök követeléséhez, hogy Németország végre szállítson nehéz páncélosokat. A számos baráti országot idegesítő várakozásnak sokféle oka lehetett. Próbaképpen jelzés lehetett Putyin felé: mi mérsékeljük Ukrajna támogatását, mérsékelj te is a támadásokat, jelezzél valami kiutat! A nyugati, főleg német politikai és intellektuális hangok, akik az ukránoktól várják el a „saját polgárai életét mentő” tárgyalások kezdeményezését, így végérvényesen tapasztalhatták, hogy Putyin nem érdekelt kompromisszumokban. Ő a teljes győzelmet akarja Ukrajna felett, mert minden más sem az orosz közvéleményt nem nyugtatná meg az áldozatokat látván, se nem óvna meg a saját személyét végzetes hatalmi harcoktól.

Putyin és csapata ígérete az volt, hogy sikeres hadjáratral szilárdítják Oroszország elsőrangúságát a nagyvilágban. Ez vagány feltételezés volt. A több mint egy milliárd népességű Kínához és a 330 millió lakosú Egyesült Államokhoz képest, melynek a gazdasági termelése tizenötször nagyobb, a 140 millió lakosságú Oroszország valójában nem nagyobb egy másodrangú államnál – úgy, mint Franciaország és Németország is, melyeknek együtt van hasonló létszámuk. Putyin veresége ezt a másodlagosságot hitelesítené a világ színe előtt. Ez a valódi tét, ezért fenyegetőzött atomfegyverek bevetésével. De az senkit sem győzött meg, különösen, nem győzött le, mert sem Amerika, sem a sűrűn lakott Kína nem akar – elvből sem – akármilyen atomháborút. Kínának nem érdeke egy gátlástalan Putyinnal szövetségben, akár csak jó barátságban lenni. Az Amerika-Kína-bipoláriságból nem lesz Oroszország Ukrajna elleni háborúja után, akárhogy is végződik, tripoláris világ – ahhoz hiányoznának a nemzetközi legális feltételek, melyek egy támadást végül jogilag konszolidálnak. Még arra sem számíthatnak

Széri-Varga Géza: A négyökrös szekér

Putyinék, hogy ilyen módon kialakíthatnának egy nagyhatalmi holdudvart – arra a támadó hadjárat előtt még nagyobb lett volna az esély, de ez már akkor sem jószóval, sem fenyegetéssel nem sikerült. És hány országot akarnának még megtámadni e célból?

A Nyugat egyetért abban, hogy Putyin nem nyerheti meg ezt a hadjáratot – és még Ázsiában sem drukkol senki sem jóindulatúan a Kreml urának. Biztos Lukasenka elnök sem úgy akar bekerülni nemzete történelmébe, hogy ő játszotta el a belaruszok önállóságát. Bár az európaiaknak is vigyázniuk kell arra, hogy Lukasenka iránti megvetésükből ne fejlődjen ki közömbösség Belarusz sorsa iránt. A davosi gazdasági világfórumon Henry Kissinger kijelentette, hogy majd fel kell venni Ukrajnát a NATO-ba. Az EU-tagság amúgy is már úton van. Kissinger követelése – ami nem egy az egyben Biden elnök vagy Blinken külügyminiszter állásfoglalása – azt a célt szolgálja, vagyis Putyint arra a belátásra kell ösztökélni, hogy a háború után gyengébb pozícióban lesz, mint előtte volt, amikor a bukaresti döntés alapján Ukrajnát beláthatatlan időkre nem vették volna fel a NATO-ba.

Az orosz vezetésnek biztos van már B- meg C-terve, mégis hogyan érheti el a győzelmet, vagy mit nyilváníthat majd valamikor annak? Addig is koptatási hadjáratot akar folytatni – koptatni az ukrán hadsereget és infrastruktúrát meg persze a lakosságot, aztán meg fel-

darálni a nyugati fegyverszállításokat és főleg kifárasztani a nyugati közvéleményt. Kézenfekvő, hogy ezzel Európának, az Európai Uniónak szembe kell szállnia. Ezért indított Macron és Scholz reformmozgalmat. Az az Unió, mely a nyugati Balkán országainak és alapvetően Ukrajna felvételére készül, nem adhat különcködéseknek játéktérrel, pláne olyannak, amelynek a célját nem látják világosan.

Mindenki tudja, hogy ez az aggodalom ma elsősorban Magyarországra vonatkozik. A Budapesti összeállt parlamenti kétharmad nem tudta világossá tenni, hogy mi az unió's célja egyfajta fokozott önállóságon vagy magányosságon túl – a „ne bánts a magyart” jelszó ígényével, pedig mindenféle sértődékenység kifelé akaratlanul is tekintély hiányáról tanúskodik. A magyar kormánynak ilyen körülmények között még inkább az lesz a feladata, hogy pozícióját az Unión belül ne szemrehányással, hanem javaslatokkal igyekezzen javítani – melyeket magyar és európai szakkörökben meg lehet tárgyalni, akár vitatni és legjobb esetben elfogadni. És főleg az a kormány feladata, hogy erre a stílus-, lényegében módszerváltásra ráhangolja az ország lakóit, sőt, az egész magyar nemzetet. Ez a feladat annál nélkülözhetetlenebb, minél valószínűbb vagy minél valószínűbbnek tartják a politikusok maguk, hogy – jobb ellenzék híján – a következő választást is a Fidesz/KDNP fogja megnyerni.

GEORG PAUL HEFTY

Az orosz–ukrán háború háttérrel

Nem 2022. február 24-én kezdődött...

Az Ukrajnában, közel egy éve tartó fegyveres konfliktus nem a két keleti szláv testvérnép között folyik – ez csak a felszín – valójában a két globális nagyhatalom, az USA és Oroszország proxy/helyettes háborúja. A háborús eseményekről szóló hírek elfedik azt a tényt, hogy gyökerei sokkal messzebbre nyúlnak vissza, éspedig a Szovjetunió szétesésének idejére. Általánosság vált a vélekedés, – Európában is – hogy az Egyesült Államok egyedüli győztesként megnyerte a hidegháborút, a világ egypólusúvá vált, beköszöntött a vetélytárs nélküli „Pax Americana”. A Gorbacsov–Jelcin-i gyengeség és káosz másfél évtizedében kevesen gondoltak arra, amit Antall József úgy fogalmazott meg, hogy „az orosz medve alszik, de fel fog ébredni”. Nyugat-Európa élvezte a Marshall-tervtől tartó prosperitást a NATO védernyője alatt, és a hidegháborús válságok ellenére is zavartalanul érkező olcsó szovjet olaj- és gázszállításokkal működtetett ipari termelés és export előnyeit. Az Európai Közösség, majd Unió vezető hatalma, (a később egyesült) Németország F.J. Strauss ismert megállapítása szerint gazdasági óriás, de politikai törpe volt – s nem csak politikai, hanem katonai téren is – és ez volt a jellemző egész Nyugat-Európára: komolyan fel sem merült egy, az USA-tól független, össz-európai haderő terve, amit de Gaulle (is) javasolt.

Egyetlen felelős politikus sem vette figyelembe azt, hogy Oroszország Nagy Péter, a

nagy északi háború (1700–1721) óta Európa része, egyik legerősebb hatalma, amelynek megvannak a maga biztonsági érdekei, nyersen szólva nyugati hódításainak megőrzése. A maroknyi „russzista”, Kreml-szakértőn kívül senki sem tudta/-ja, hogy az orosz köztudatban kétféle külföld létezik: a „blizsnyejc zarubezslje”/közel-külföld: az az óriási peremterület, amely a cári birodalom és a Szovjetunió felbomlásával nyerte el/vissza függetlenségét, Kazahsztántól a Kaukázuson át a Baltikumig és Besszarábia/Moldváig, beleértve természetesen Ukrajnát; és ezt a sajátjuknak, de legalábbis befolyási övezetüknek tekintik. Ezzel a fenyegetéssel magyarázható, hogy Ukrajna megtámadására reagálva Svéd- és Finnország azonnal kérte felvételét a NATO-ba.

Ukrajna ugyanannyira különbözőségekkal és megosztottsággal nyerte el függetlenségét 1991-ben, mint volt az akkori Jugoszláviában. Az ukránok 20%-a 1772 és 1939 között osztrák, majd lengyel uralom alatt nyugatias szelvényben szocializálódott, míg a többségnek keleti, orosz/szovjet befolyás érvényesült – ez a vallási megoszlásban is tükröződött (görög-katolikus-pravoszláv). Száraz történelmi-etnikai tények:

- a Krím a tatár kánság felszámolásától (1783) Oroszország része, és Hruscsov csak 1954-ben „ajándékozta” Ukrajnának; lakosságának 2/3-a orosz, Szevasztopol mindvégig a fekete-tengeri orosz flotta bázisa;

Folytatás a 2. oldalon

MKP helyett Konzervatív

A Galántai járásban Taksonyfalván tartotta a felvidéki Szövetség – Aliancia Párt MKP platformja országos kongresszusát. A platform fontos témákkal foglalkozott. Legfontosabb célkitűzésük, hogy mindent megtegyenek a párt szlovák parlamentbe kerülése érdekében a szeptember 30-án esedékes választások után. Sor került a platform nevének megváltoztatására, ezentúl Magyar Konzervatív Platform a neve. Az alábbiakban közöljük a tanácskozáson elfogadott nyilatkozat szövegének kivonatát.

A kormányról és a választásokról – Az MKP Platform köszönetét fejezi ki a választóinknak, hogy ilyen nagy számban szavaztak a Szövetség párt jelöltjeire 2022. október 29-én, az összevont önkormányzati és megyei választásokon. Az idei évben Szlovákiában előrehozott parlamenti választások lesznek. Az elmúlt 3 évben komoly krízisek sújtották Szlovákiát is. A Covid-járvány, az orosz–ukrán háború súlyos gazdasági következményei nehéz feladatok elé állították a kormányt. Ugyanakkor mindenki számára világossá vált, hogy az OLANO vezette széles kormánykoalíció (SAS, Sme rodina, Za ľudí) nem volt felkészülve a kormányzásra. Szlovákia súlyos politikai és gazdasági válságban van. Az emelkedő energiaárak fojtogatják a kis- és középvállalkozókat, a helyi és megyei önkormányzatokat. Több területen vesztélybe került az egészségügyi ellátás, nő az ország eladósodása. Támogatjuk, hogy a Szövetség választási listája nyitott legyen a nem párttagok irányába is. A platformunkra eső 75 képviselőjelölti helyen készek vagyunk indítani nem párttagokat is.

Orosz–ukrán konfliktus – Oroszország csaknem egy évvel ezelőtt megtámadta Ukrajnát. A háború rengeteg emberéletet követelt, óriási szenvedést okozott a háborús övezetekben élőknek, de minden érintettnek is. A konfliktus kezdete óta kivettük a részünket az Ukrajnában élő rászorultak vagy a Szlovákiába menekülők megsegítése terén.

Az EU és mi – Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy az Európai Bizottság és az Európai Parlament a jogállamiság fogalmának félrevezető felhasználásával politikai nyomást gyakorol azon országokra – Magyarország, Lengyelország –, amelyek nem osztják a brüsszeli bevándorlás-, gender-, LMBTQ+ politikát. Meggyőződésünk, hogy az Európai Uniónak a hagyományos európai kulturális, civilizációs és vallási értékekre kell épülnie. Minden más elképzelés erőltetése az EU meggyengüléséhez és akár széteséséhez vezet.

Új cseh államfő

A kétfordulós csehországi választásokat Petr Pavel nyugalmozott tábornok, a NATO egykori főtitkára nyerte, aki a szavazatok 58,3%-át kapta; mintegy 3,4 millió polgár szavazott neki bizalmat. A másik induló, Andrej Babiš 41,68%-ot ért el. A választók részvétele pedig rekordmagasságú volt, meghaladta a 70%-ot. Az új államfő első beszédében ígéretet tett arra, hogy munkáját a tisztesség és igazmondás jegyében végzi. Csehország most megválasztott köztársasági elnökét márciusban iktatják be hivatalába.

Magyarország népességének alakulása

A Központi Statisztikai Hivatal felmérései alapján átfogó képet kaphatunk Magyarország népessései viszonyairól 1900-tól napjainkig. Ezek közül emeljük ki azokat a mutatókat, amelyekből tanulságok vonhatók le a lakosság születési és halálozási arányairól, amiknek alapján a sorsfordulókra gondolva kikövetkeztethetők a mai állapotokat befolyásoló okok.

Az ország mai területére 1900-ban 6.854.000 embert lehet számítani, s ez a szám 2022-ig 9.680.000-re emelkedett, ami 120 év alatt 41,23%-os szaporodásnak felel meg. Az arányok az országoskonítás, két világháború valamint 45 éves orosz-kommunista diktatúra ellenére nagyon is az országalakosok életérejáról tanúskodnak. Amennyiben a számok tükrében lelki összetevőkre következtethetünk, legegyszerűbb magyarázattul az a feltevés kínálkozik, hogy a megrázkódtatások nem törték meg a védekező ellenállás lelkiületét.

Amennyiben eltekintünk az összképtől és a II. világháború utáni időszakra összpontosítunk, egészen sajtáságos fejlődési vonal ismerhető fel. Már a háború utolsó előtti éve 1943-hoz képest érezhető fogvást eredményezett, s ez az irányzat 1950–51-ig tartott. Az embervesztesség 1946-tal bezárólag 398.000 volt. Szinte meglepő módon átmenetileg lendületes növekedés állapítható meg a diktatúra évtizedeiben egészen 1980-nal bezárólag, amikor 107.707.000-re nőtt az ország lakosainak száma. Azóta ez a kedvező fejlődés fokozatosan fékeződött, mígnum 2022-ben eljutottunk a – remélhetőleg – mélyponthoz. Ennek eredményeként 1980–2022 között csökkenés állt be (1.018.000), azaz megtizedelődött a lélekszám.

A pusztá számoknál összefüggésben feltétlen ki kell emelni a gyermekvállalást. 1960-ban 162.160, 1969-ben 206.817 terhességmegszakítást vettek nyilvántartásba; 2019-ben már csak 25.783 nő élt ezzel a lehetőséggel, ami korántsem a gyermekvállalási kedv növekedésére, sokkal inkább a fogamzásgátló szerek fokozott igénybevételére vezethető

Az Ausztriában dolgozó magyarok egészségügyi ellátása

Ausztriában a bejelentett munkavál rendelkezők, az ingázók, a fekete munkát végzők adatait nem lehet pontosítani, összegezni. 30 ezertől a 150 ezerig hangzanak el számok. Például Brucknaiban tartományban: „Az osztrák gazdasági minisztérium szeptemberi adataora szerint 21 493 magyar dolgozik, közülük 13 028 férfi és 8465 nő, írja a nyugat.hu. A lap szerint bár ez önmagában is nagyon sok, hiszen gyakorlatilag ez két Közésgyeni embert jelent, de még mellbevágóbb a szám, ha megnézzük, hogyan viszonyul más nemzetekéhez, elsősorban az osztrákokhoz. A tartományban jelenleg 81 214 osztrák munkavállalót tartanak nyilván, ami azt jelenti, minden negyedikre jut már egy magyar, sőt kicsivel több is”. Bécsben és Alsó-Ausztriában is az elmúlt években egyre több a külföldi munkavállaló, diák és ezek családtagjai telepedtek le, így nagyon megnőtt az Ausztriában élő magyarok száma.

Mindenesetre a megnövekedett számú magyar munkavállalónak és a kis, vagy nagy családjuknak mindennapi problémájuk lehet az egészségügyi ellátottsággal. A tájékozatlanság, a hiányzó nyelvtudás – külön-külön, néha együtt – megkeseríthetik az életüket. Az osztrák „Gesundheitkasse” minden Ausztriában bejelentett dolgozót biztosít és alap-, ill. kórházi ellátásban részesít. A családtagok, amennyiben bejelentett lakással rendelkeznek, automatikusan „Mitversichert” státuszot kapnak és így ellátást is.

A „Kassa” szerződésben lévő orvosok kötelesek a biztosítottak ellátására. Azért azt tudni kell, hogy krónikus és új betegségek esetén a páciens nem kap azonnali időpontot. A szerződés nélküli ún. *Wahlarztok* –, akik egyre többen vannak, – tetzés szerinti honoráriumot kérnek, amit helyben kell kifizetni, és a számlát a *Gesundheitkasse*-nál kell benyújtani. A számla összege a biztosított nem érdekli, mivel saját maga szjaiba meg, hogy egy-egy orvosi munkáért, teljesítményért, mennyit hajlandó megfizetni. Az azért érthető, hogy egyre több *Kassa*-orvos adja vissza a szerződését és válik *Wahlarzt*-tá, aki a saját teljesítményéért annyit kér, amennyit a hozzá forduló betegek hajlandók megfizetni. Mivel a *Kassa* elvárásai egyre nagyobbak és a *Leistungshonorar* ezt nem követi, így az alapellátásban egyre több lesz a választásható orvos és egyre kevesebb a szerződésben dolgozó.

A telepedett, bejelentett lakással rendelkezők többsége Ausztriában kér és kap magas színvonalú egészségügyi ellátást. De mi van az ingázókkal, a feketén dolgozókkal, akik magyarországi betegbiztosítással rendelkeznek?

Akut betegség, baleset esetén az Európai Unióban meglévő kölcsönös kötelezettség alapján az osztrák kórházak automatikusan felveszik és ellátják a bal esetet szenvedett dolgozót, vagy azok családtagjait.

A magyar családtámogatás áttekintése

A kiegyezés korában a lakosság száma Magyarországon egyharmadával növekedett 18,3 millióra, viszont nem kiegyensúlyozottan. Negatív volt az ipari nagyvárosok népessései mérlege. A családok elhagyottsági ügye Európa szerte, nemcsak Magyarországon, kizárólag az öntevékeny társadalmi karitászra, vagyis jótékony egyesületekre, nemesi arisztokratá vagy polgári úri hölgyekre támaszkodott, az állam közvetlenül még krízishelyzetben sem avatkozott be a családi életbe. A tagadhatatlan rossz szociális helyzetét előlőször hivatott enyhíteni az 1875. évi III. törvény. Harminc napig terjedően kötelezte a munkások munkaadót a gyógyítással és betegápolással, valamint a szüléssel összefüggő költségek megtérítésére, amennyiben a munkás maga, szülője vagy házastársa erre nem erre volt képes. Az ipari munkásság kötelező betegségbiztosítása az 1891. évi XIV. törvénnyel valósult meg és 1907-től már a családtagokra is kiterjesztették a legfontosabb szolgáltatásokat. Ebben Magyarországot csak Németország és Ausztia előzte meg.

Az Osztrák–Magyar Monarchia első évtizedében az állami alkalmazottak részesültek először gyermeknevelési pótléknak nevezett családi segélyben. 1913-ban vezették be a társadalom egyik lényeges szociális tartópillérét a nyugdíjbiztosítást. 1918 után újabb kormányrendeletek további juttatásokat vezettek be, pl. a szoptatási segélyt, kibővítették a jogosultak körét és időtartamát és megnövelték mértékét, pl. 5096-ról 60, illetve 75%-ra emelték a táppénz összegét. A két világháború között a legnagyobb erőforrásokat az állami alkalmazottak társadalombiztosítása emésztette fel: erre a célra 1932-ben pl. 304,57 millió pengőt fordítottak, míg betegségbiztosításra ennek egy ötödét – 64,17 millió pengőt –, baleseti biztosításra pedig ennek is csak töredékét – 11,53 millió pengőt.

A második világháború után meghatározóvá váltak a szociális, piacgazdasági, fogyasztói, valamint egészségügyi szempontok. Az úgynevezett klasszikus szociális politikában fenn kellett tartani a jóléti társadalom szociális juttatásait. Az 1950-es években köve voltak a biztosítási juttatások a fizetett munkához, a betöltött munkahelyekhez. Viszont az 1960-as évektől ebben jelentős változás volt észlelhető. Míg Nyugat-Európában csökkent a családi pótlékra fordított összegek aránya, addig Magyarországon szolid emelkedésnek indult. Húsz év alatt, 1960-1980 között, a családi- és anyasági segélyek aránya a társadalombiztosítási kiadások 12,2%-ról 13,3%-ra nőttek. A pozitív fejlődés annak is tükrre, hogy a magyar egészségügyi ellátás aránya ekkor még több mint kétszeresen meghaladta a nyugat-európai átlagot.

A magyar termékenységi viszonyokra inkább állandó csökkenő tendencia volt jellemző, kivételt képeztek ebben közvetlen a világháború utáni évek. A társadalombiztosítás módosításáról szóló 1985. évi 1. törvényerejű rendelet célja a népességszökkenés folyamatának megállítás, az egyszerű reprodukció elérése volt hosszabb távon. Bevezették a gyermeknevelési díjat (GYED), megemelték az anyasági segély összegét, meghosszabbították a szülési szabadságot, kiterjesztették a gyermekápolási táppénzre való jogosultságot a gyermek tízéves koráig, szorgalmazták a kedvezményes lakásépítést, könnyítették a terhességmegszakítást, nehezítették azonban a válás feltételeit.

A családtámogatási rendszer radikális átalakítása a Horn-kormány (1994–1998) stabilizációs programjához főződik. Pénzübeli hiányszokra támaszkodott az anyasággal és a gyermekneveléssel kapcsolatban. Ösztönözték az állami kiadások csökkentését, ugyanakkor konkrét célkitűzésekhez kötötték a szociális ellátások javítását. 1995 márciusában a népesedéspolitiká ugyan nem játszott döntő szerepet, mégis megszűlelt a családtámogatási rendszer mai korszerű három alappillére: a családi pótlék, a gyermekgondozási segély (GYES), 1967-ben irányadóan a világban elsőként vezették be Magyarországon, és a gyermeknevelési támogatás (GYED).

Az Európai Tanács 2002. márciusi ülésén felkérték a tagállamokat, hogy számolják fel a nők munkaerő-piaci részvételét akadályozó tényezőket és vegyék figyelembe a gyermekgondozási lehetőségek iránti igényt és az adott országra jellemző gyermekgondozási rendszert, hogy 2010-ig a három év és az iskolaköteles

kor közötti gyermekek legalább 90%-nak, valamint a három év alatti gyermekek legalább 33%-a számára biztosítsanak gyermekgondozási ellátást. Az Európai Unió elsőbájában járó Magyarországnak tehát figyelembe kellett vennie ezen intenciókat. Ezen területen a mai napig a helyi elosztás közepi a legnagyobb akadályt, nem az intézmények létszáma.

Az EU tagállamai a kutatások alapján négy csoportba osztódnak családpolitikájukat tekintve: a rugalmas családpolitikai rendszer, a kevert, de inkább rugalmas rendszer, a kevert, de inkább tradicionális és a tradicionális rendszer. A kevert, de inkább tradicionális rendszerre jellemző általában, hogy alacsony a nők foglalkoztatottsága, kevés gyermek vesz igénybe gyermekgondozási szolgáltatást és hosszú a gyermeknevelési szabadság időtartama. Ezzel a modellel lehet a legjobban jellemezni Magyarországot.

A mai magyar kormányzati családpolitika pronatalista, így ehhez alkalmazkodók sokrétű és szerteágazó családtámogatási rendszere. A kinalat nemcsak a különböző családi formákat ölel fel, végig kíséri a családot a még meg nem született gyermekről egészen a felnőtté válásig. Ugyanakkor a különböző élethelyzetekben más és más az igénybevehető támogatások köre és mértéke. Főként a fizetett munkához kötött intézkedések bővültek, pl. az adókedvezmények köre, de nem emelkedtek a minden család, ill. gyermek számára elérhető juttatások, beleértve a rászorulókat. A középosztályhoz tartozó családok kívánt fertilitása nőtt, ugyan így viszont a fiatal alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők, ill. családok körében is.

2023-ban a támogatások száma csaknem változatlan az előző évekhöz, a gazdasági helyzetrel való tekintettel viszont bizonytalan, hogy így is marad. A támogatások lehetnek közvetlenek, egyszerűek, rendszerek vagy kedvezményesek mind pénzben, mind természetben. A legközkedveltebb az otthonteremtési, ill. az otthonfelújítási támogatás az ún. CSOK. Ez lehet kamattámogatott többgyermekeseknek vagy a falusi CSOK. A nem lakásélti támogatások körében a babaváró és a nagycsaládosok autótávaslási támogatása a legnépszerűbb. A pénzbeli támogatásokhoz tartozik pl. a hiteltartozás-csökkentő támogatás, a jelzáloghiteltartozás csökkentése, valamint a diákhiteltartozás felfüggesztése, csökkentése vagy elengedése. A családokat továbbá segíti az adóvisszatérítés, az illetékekvezmények, az ingatlanhoz kapcsolódó kedvezmények, a négy- vagy többgyermekes anyák jövedelemadó alóli élethosszi mentessége, anyasági támogatás vagy a KRESZ vizsga és nyelvvizsga díjának visszatérítése.

A sikeres családpolitika ármvoldallán állnak viszont azok a magyar családok, sokszor gyermekek, akikről az állam, súlyos mulasztást követve, nem él köteleességével. Ellátandó feladataihoz tartozik a nem elhanyagolható, megafelelő növekedlen. Ügyszintén hiányzik a sajátos nevelést igénylő gyermekeket ténylegesen felfogó rendszer. Hozzájuk párosulnak a családi tabu és közöny áldozatai, a bántalmazott nők és gyermekek, hiszen a társadalomba való hosszabb távon. Bevezették a gyermeknevelési díjat (GYED), megemelték az anyasági segély összegét, meghosszabbították a szülési szabadságot, kiterjesztették a gyermekápolási táppénzre való jogosultságot a gyermek tízéves koráig, szorgalmazták a kedvezményes lakásépítést, könnyítették a terhességmegszakítást, nehezítették azonban a válás feltételeit.

A családtámogatási rendszer radikális átalakítása a Horn-kormány (1994–1998) stabilizációs programjához főződik. Pénzübeli hiányszokra támaszkodott az anyasággal és a gyermekneveléssel kapcsolatban. Ösztönözték az állami kiadások csökkentését, ugyanakkor konkrét célkitűzésekhez kötötték a szociális ellátások javítását. 1995 márciusában a népesedéspolitiká ugyan nem játszott döntő szerepet, mégis megszűlelt a családtámogatási rendszer mai korszerű három alappillére: a családi pótlék, a gyermekgondozási segély (GYES), 1967-ben irányadóan a világban elsőként vezették be Magyarországon, és a gyermeknevelési támogatás (GYED).

Az Európai Tanács 2002. márciusi ülésén felkérték a tagállamokat, hogy számolják fel a nők munkaerő-piaci részvételét akadályozó tényezőket és vegyék figyelembe a gyermekgondozási lehetőségek iránti igényt és az adott országra jellemző gyermekgondozási rendszert, hogy 2010-ig a három év és az iskolaköteles

RUMPLER DÁNA

Vészjósló évkezdet Ukrajnában és Kárpátalján

Háborút, szenvedést és az ezzel járó külvöbző válságokat hozta magával a „vázválasztó” 2022-es év. Területlét függően a háború közvetlen vagy közvetett hozzádka egész Ukrajnában, azon belül pedig Kárpátalján is egyre erőteljesebben észlelhető, ottlallok közvetlen is. Sajnos nagy eséllyel ezek a jelzők 2023-ban sem vesztik aktualitásukat, és egyebek mellett a politika fintora gyanánt talán még tovább is gyarapodnak.

Találón fogalmazott a leköszönt évét illetően Roman Romanyuk politikai elemző és újságíró az *Ukrainszka Pravda* egyik évzáró podcastjában. Rámutatott arra, hogyan alakult át az ukrán politika az utóbbi háborús évben. Meglátása szerint mostanra az országban nem politikai pártoknak vagy koalícióknak, netán oligarcháknak van meghatározó szerepük a politika alakításában, hanem egyéb, új szereplők léptek a színtérre, mint 1. a komoly tekintélyt szerzett ukrán hadsereg, 2. a külvöbző segélyakciók keretében közreműködő önkéntesek, valamint 3. a Zelenszkiű fémjelezte fennálló hatalom. Az elemző észrevételeit talán némileg alátámasztják a *Demokratikus Kezdeményezések Fond* által 2022. december 13–21. között végzett szociológiai elemzés eredményei. Utóbbi szerint a megkérdezettek (2018 szeptemű) 79%-a számára a múlt év a teljesezől háborúval asszociálódott.

Mostani kilátások szerint sajnos a 2023-as év is a háború jegyében fog telni. Az őszi ukrán sikerek után az orosz fél Bahmut és Szolodar környékére összpontosította erőit, ahol az első világháború nyugati frontjának hűsadarálóihoz hasonló helyzettel találkozhattunk. Amint a katonai szakemberek is megjegyezték, a második világháború óta nem alkalmazták olyan intenzíven a tüzéséget, mint a mostani harcokban, az elkövetkező hónapokban pedig valószínűleg még intenzívebb harcokra számíthatunk.

Romániai népszámlálás: zavaros városok, fogyó magyarok

Az 1989-es rendszerváltás óta tartott három népszámlálás közül a koronavírus-járvány miatt a tervezettnél egy évvel később elvégzett, 2022-es censzus mutatta ki a legnagyobb mértékű népességvályt Romániában. A magyarság létszáma kevéssé az egymillió fölött ingadozik.

A vártnál „meredekebb” számokat hozott a bukaresti Országos Statisztikai Intézetnek 2022 utolsó munkanapján nyilvánosságra hozott jelentése, amely a múlt év folyamán elért népszámlálás első körös eredményeit látta a nyilvánosság elé. A 2011-es népszavazásor regisztrált 20,12 millió fős lakosság tavalyra 19,05 millióra csökkent; a népességvesztéséhez sajnos a magyarság is alaposan „hozzájárult”: a tíz évvel korábban megcélja nem a pontos képt kirajzolása, inkább reprezentációs eszközként akart használni. Romániának ugyanis nem érdeke, hogy 16-17 millió lakossági országként tartsák számon az Európai Unión belül, az ugyanis kevesebb EP-képviselőt feltételezne, valamint a kohéziós alapok csökkenését, következésképpen „kisebb súlyú” Romániát.

Ilyen körülmények között mennyire tekinthető realisnak a magyarok fogysáát tükröző számorsok? Az még így is valószínűsíthető, hogy nagyobb arányú a létszámapadás, mint a többségi román nemzetet. Az utóbbi évtized Romániájában 644 ezer főt tesz ki a demográfiai mínusz, azaz ennyivel haltak meg többen, mint ahányan születtek, ám az erdélyi magyarok számárnyak kétszeres az elhalálozási statisztikákbán: tíz év alatt 85 ezer erdélyi magyart temettek el, a Romániában elhunytak 13 százalékát. A fogvyes egyik alapvető oka a kivándorlás, és bár az elmúlt tíz esztendőben ez az arány valamennyire kisebb, mint a románoké, a korábbi évtizedekből megöröklött kedvezőtlen korszerkezet negatív demográfiai következményei egyre inkább érzekelhetők. Egyes becslések viszont a „névtelen” tömegben plusz 112 ezer magyarral számolnak, ami 1,114 millió főre emelné a romániai magyar közösség lélekszámát.

Az első reakciók között szemelgetve: Markó Béla, az RMDSZ volt elnöke a jelenségért a magyar kormány által bevezetett kettős állampolgárság intézményét, annak nagy elszívó hatását okolja. Az RMDSZ ellenekze, az Erdélyi Magyar Szövetség országos elnöksége szerint viszont Markó közel két évtizedes szövetségi elnöki tevékenységének következményeit nem heverte ki az erdélyi magyarság.

Orosz István: A helység kalapácsa

riáját az fokozza, hogy az „xy tannylevű” jelző létjogosultságának eltörését magából a törvényből felejtették ki, szóval abban – még – feltehető. Az arra felkértek aggodalmukat fejezték ki azért is, hogy a járás egyik iskolájában sincs feltüntetve tantárgyak szintjén, hogy azok előadása külön-külön milyen nyelven történjen, „mert ez visszaélésre adhat esélyt”. De törvényellenesnek minősítették azt is, hogy például a nagyszülősi 3. sz. Perényi Zsigmond általános iskolában az órákat egyszerre magyarul (70%-ban) és ukránul (30%-ban) vezetik le – amit valószínűleg azért tesznek, hogy a tanulók legalább valamit értsenek meg jól a tananyagból.

2023-ban kettős nyomás alatt van az ukránai magyarság: egyszerre szenvedni meg a háborús körülményeket, s egyszerre válik Kijev és Budapest diplomáciai harcának áldozatává. Csak remélni lehet, hogy mielőbb sikerül rendezni a két ország viszonyát.

PALÁDI RENÁTA

Egészségtelen szembenállás

Napjainkban a világ történései nem haladnak az emberiség számára kedvező irányba. Felültették a fejüket olyan problémák, amelyek a testi nehézségek mellett a szellemi potenciált is erőteljesen igénybe veszik, s amelyeknek „közönhetően” a vitakultúra újfajta töltetűtől, s kezd áthidalhatatlan nézetkülönbségeket generálni. A valódi gyógyír pedig lehet, – az alkímisták bölcsek kövéhez hasonlóan – már csak a képezel szülőtte marad.

2020 első napján a többség egy lyukas garast sem fogadott volna arra, hogy két év leforgása alatt a botrányoktól cseppet sem mentes közéleti diskurzus tárgyát nem az egyes politikai oldalakhoz való tartozás, vagy az azokból eredő teljes kiábrándultsághoz kapcsolódó vélemények végéltáhatatlan cunamija fogja dominálni, hanem beköszönt egy új korszak, amely az eddigiekhez képest gyökeresen átrendezi az eddigi nézetkülönbségek témáját, s mindnyájunkat komoly próbátétel elé állít. Ha valaki a képezelbeli lottón és az utóbbi alternatívát tette volna meg, ma már anyagi problémák nélkül megfelelő élvezhető szerencsésének gyümölcsét.

Valójában már csak a józan paraszti észből fakadó gondolatosság is azt diktálna, hogy próbáljunk meg a régi, közéleti spontán párbeszédéhez hasonló magatartást gyakorolni egymás irányába, s ne akarjuk a másik felet pusztán azért földbe döngölni, mert bizonyos kérdéseken ellentétes álláspontot képvisel. Azonban úgy tűnik, a pandémiával, s mostanság a nem is oly messze dúló háborús haddelhaladai kapcsolatos vélemények tütköztesének ügye túlnőtt rajtunk, s az a bizonyos mécses nem csak megrepedt, de hatalmasat huppanva el is tört, meghozzá darabokra. Az emberek közötti megosztottság e kérdéskörökben egyre inkább kezd egészségtelené válni, valamint kiemeltlenül elteltek transzformálódni, s ritka kivételtől föltekintve emiatt évtizedes barátságok bomlanak fel, s bár a háborús állapot a gyakorlatban még nincs jelen, sok családtag szürke hétköznapi gyökeresen felbomlottak, hiszen nem tűlzás az állítani, hogy a családi harmóniába talódi, olykor hűs-vér konfliktusokkal tarkított frontvonalak feszültek be magukat, olyannyira, hogy bármelyik nap becsapódhat a nem várt atombomba.

VARGA DÁVID

Katonák az 1956-os megtorlások útvesztőiben

Dr. Marossy Endre már négy könyvben foglalkozott a magyar néphadsereg katonáinak az 1956-os forradalomban betöltött szerepével. Ezúttal egy újabb munkáját veheti kezébe az olvasó, amely immár ötödik alkalommal kalauzolja a katonai bíróság, ügyészség, és nyomozók által készített dokumentumokon keresztül az érdeklődőt, az 1956-os forradalom utáni megtorlás sajtószagos világába.

És ezúttal is, ahogy már az előző kötetekből is hozzászokhattunk, semmi sem az, aminek látszik; sőt, minden egyes történet legalább két-fajta narrációval rendelkezik. Az egyikből – ez a formálódó Kádár-rezsim olvasata – olyan fő-tiszteket és tiszteket ültetnek a vádlottak padjára Ledényi Ferenc hadbíró tanácsa elé, akik az „ellenforradalom” mellé álltak. Üldözték az ÁVH egykori tisztjeit, propagandát folytattak a kommunistákkal szemben, nyíltan a fegyveres „huligánok” mellé álltak, mi több, ha kellett a „felszabadító” bajtársakkal, a fegyveres testvérekkel, a hős szovjet katonákkal is felvették a harcot. Egyszóval törekedtek arra, hogy megdöntsék a népi demokráciát, és mindezt többen vezető pozícióból, önállóan tették.

Ez a narráció természetesen köszönőviszonyban sincsen a valósággal. A könyvet böngészve a szerző már a nyomozás, a letartóztatott vádlottak vallomásainak ismertetése során rámutat a narrációk között feszülő ellentmondásokra. Az eljárás egyik főszereplője, Váradi Gyula vezérőrnagy sohasem szimpatizált a fegyveres felkelőkkel, sőt a forradalmárokkal sem, ezt többnyire az ellene felsorakoztatott tanúk is bizonyították. Úgy érezte azonban, hogy az 1956-os forradalom tulajdonképpen kizárólag magyar ügy. A magyar „ellenforradalmárok” leverése, a rend helyreállítása ezért, sajátos véleménye szerint, csakis a Néphadsereg dolga kellett volna, hogy legyen. Váradi, ezért egyáltalán nem helyeselte, hogy bármilyen formában is részt vegyenek benne a szovjet csapatok. Fantaszta volt? Nem látta az 1945 utáni időszakot feszítő problémákat? Mitől vált ilyené?

Ezekre a kérdésekre nehezen válaszolhatunk, csak feltételezéseinek lehetnek. A szerző ebben az ügyben is ragaszkodott a tényekhez, ezért csak Váradi életrajzából következtethetünk az

összefüggésekre. Az olvasó sem kerülheti majd el, hogy ne gondolkodjon ezen.

Gyakorlatilag egy baloldali meggyőződésű katonatiszttel van dolgunk, aki 1941-ben már húsz évesen a szociáldemokrata ifjú munkások között kezdte el politikai tevékenységét. Valószínűleg már ekkor is kommunista meggyőződésű volt. 1945-től az MKP tagja, ezen a vonalon építette katonai karrierjét is. Talentumának és a magyar politikai helyzetnek köszönhetően, már 1950-ben egészen a vezérőrnagyi posztig kapaszkodott előre. Tényleg tehetséges katona volt, de egyben és kétségtelenül a kommunista rendszer meggyőződéses híve is. Népszerű emberként a beosztottjai is szerették.

1956. október 28-án megváltozott a helyzet, a Váradhoz hasonló eltkélt kommunista katonatisztek újabb parancsokat kaptak. Immár nem a forradalom leverésén kellett munkálkodniuk, hanem a felkelők mellé kerültek. Elképzelhetjük, hogy ez milyen traumát okozhatott számukra, így Váradi számára is. Amiben hittek, amit szolgáltak egy pillanat alatt füstté, köddé vált.

Aznapi Nagy Imre a minisztertanács elnöke a forradalmat demokratikus mozgalomnak ismerte el. Két nappal később a Néphadseregben is megalkult a Forradalmi Katonai Tanács, amelynek a vezetésére Váradi Gyulát választották, majd az ebből a szervezethez lettek katonatisztek Honvédelmi Bizottmány elnökségébe is bekerült.

1956. november 4. után ismét változott a helyzet, a szovjetek Kádár Jánost segítették hatalomra, ismét dönteni kellett. A Tiszti Nyilatkozat jelentette a választási lehetőséget, aki nem írta alá, az maradt az 1956. október 28. és november 4. közötti világban, de aki aláírta az sem lehetett teljesen nyugodt. Attól függött mindenki sorsa, hogy a forradalom alatti, sőt előtti cselekményei mennyiben voltak beilleszthetőek a megtorlás narrációjába.

A szerző könyve ennek a logikának a következők mutatja be Váradi és társai eljárásán keresztül. A különböző levéltári forrásokból dolgozó munka alapos áttekintést ad arról, hogy pontosan hogyan torzították el a valóságot már a nyomozás és a kihallgatások során. Mindezt úgy, hogy előbb vagy utóbb a megtorlás ördögi rendszere miatt sokan úgy írták alá a jegyző-

könyveket, hogy tudták, egyetlen szó sem igaz belőle, vagy nem teljesen úgy történt, ahogy az a dokumentumban szerepelt. Az iratokban keletkező szándékos csalafintaságok tömege segítette azt, hogy összefésüljék a sok-sok egyedi esetet egy perbe.

Feltehetőleg a vádlottak is belefáradtak a védekezésbe, még igazukba vetett hitük sem csorbult, de valahogy túl kellett élniük ezt az egész történetet. Az élet, a család szeretete sokszor olyasmire kényszeríti az embereket, amelyet önszántukból talán nem is vállalnának. Váradi körömszakadtáig védte az álláspontját, de nem ő volt az egyetlen, aki bajba került.

Hiszen ott volt a perben Marián István alezre-des is, aki sokat tett a nemzetőrség létrehozásáért és maga is a Honvédelmi Bizottmány vezető testületében tevékenykedett. Homlokegyenest másfajta szerepet töltött be az eseményekben, mint Váradi, valószínűleg máshogy is vélekedtek az 1956-os forradalomról, de a nyomozás során hasonlóan kezelték őket. Mariánból Danner János építésszmérnök halála következményeként egy megátalkodott kommunistaellenes agitátort faragtak belőle, mert éppen ez állt a konszolidáló rendszer érdekében.

Erdélyi Sándor főhadnagy is bekerült a megtorlás tényeket ledaráló és átfémáló gépezetbe. Valójában Maléter Pál honvédelmi miniszter parancsai szerint járt el. Tagadta, hogy 1956. november 4-e után csatázott volna a szovjetekkel. Persze ez a kihallgatóit kevésbé érdekelte.

Ez és megannyi részlet, életrajz és oral history anyagok, fényképek képezik a részét Marossy Endre új könyvének, amely feltehetően nem az utolsó lesz a sorban.

És ha ez még nem lenne elég, akkor felhívom az olvasók figyelmét, hogy akad olyan életrajz is a kötetben, amely olyan személyt érint, aki sok tekintetben az 1956 utáni időszak pozitív szereplőjének tűnt, de a szerző kiderítette róla, hogy 1950-ben ügynökként foglalkozott az ÁVH.

Miközben olvastam a precíz és átfogó szakmunkát, amely az 1956-os perekkel foglalkozó kötetek között jól megírt átlátható forrásgazdag munkának számít, az jutott az eszembe, hogy született-e vajon csak az 1956-os perek általánosságait taglaló részletes, ám egyszersmind

A hit, tudomány és művészet feladatrendszeréről

Az MTA VEAB Magyarságkutató Bizottságának elnöke dr. habil Kováts-Németh Mária CSc. egyetemi magántanár 2022 tavaszán leköszönt a posztjáról. Több, mint negyedszázad alatti szerzői és szerkesztői munkájának köszönhetően hat „Kárpát-medencei” füzet és öt kötet jelent meg, melyek a Kárpát-medencei találkozásokról és konferenciákról tanúskodva a magyar értékek gazdagságáról, az összefogás szükségességéről, a hit – haza – család becsületének megerősítéséről, a kötelesség és felelősség elismerésre méltó örökítéséről szólnak.

2022 tavaszán az MTA Veszprémi Területi Bizottság és a Kodolányi János Egyetem támogatásával készült a „Tudomány – Művészet – Hit – Erkölc a Kárpát-medencében” című szép kivitelű és igen fontos tanulmánykötet, immár az ötödik „A magyarság megtartó ereje” című sorozatban.

A Kárpát-medencei magyarság összefogását reprezentáló tanulmánykötet, mely Kováts-Németh Mária, Szabó Péter és Lévai Attila szerkesztésében készült, a magyarországi, felvidéki, erdélyi és ausztriai intézmények vezetőinek, professzorainak, kutatóinak a tanulmányai közé szívesen fogadta a lengyelországi szakemberek és oktatók kutatásait is. Így kiváló tanulmányok tára bizonyítja a közös – Kárpát-medencei, illetve Közép-európai szintű – gondolkodásnak, a közös vitáknak, a megállapítások újragondolásának és újra megvitatásának a fontosságát. A kitűnő szerkesztésű kötetet Deák Ernő, a Bécsi Napló főszerkesztője ajánlja az Előszóban, hangsúlyozva a kötet igen nagy és fontos szerepét az értékek és a kultúra közvetítésében.

A *Tudomány* tematikus egység sokszínű tárházát *Szijártó István*, a Százak Tanácsának elnöke a „Nemzetünk igazi alkotmánya anyanyelvünk és kultúránk” című tanulmánya nyitja, melyben a szerző az európai kulturális gyökerek jelentőségét, a gazdag magyar nyelv művelésének fontosságát hangsúlyozza. *Jerzy Snopek*, a Lengyel Köztársaság magyarországi nagykövete Márai Sándornak és Stanisław Vincenznek, akik drámai körülmények között, ugyanabban az időben, azaz a második világháború utolsó hónapjaiban, és egymáshoz közel lévő magyar falvakban

érintkeztek a szovjetekkel, a ránk fennmaradt tapasztalatait elemelve a belőlük levont következtetésekkel elgondolkodásra készíti az olvasót. *Szabó Péter*, a KJE rektora a kooperatív egyetemi modell mutatja be, mint egy lehetséges választ a 21. századi felsőoktatás-pedagógiai kihívásokra. *Garaczi Imre*, az MTA VEAB alelnöke Németh László magyarságtudomány fogalmát, magyar nemzetpolitikai téziseit elemzi. *Kováts-Németh Mária* Kornis Gyulát és Mészáros Istvánt, a XX-XXI. század neveléstudóit, mint elkötelezett embereket, választott hivatásuk példás művelőit mutatja be, akiknek szellemiségük az európai és magyar kulturális örökségünkben táplálkozott, s azt az adott korban újratemtették. *Deák Ernő* a magyar középiskolások, egyetemisták és főiskolások ausztriai helyzetét tárgyalja az 1956-os forradalom utáni időszakban. *Albert Sándor*, a rév-komáromi Selye János Egyetem alapító rektora a kassai ipariskolának 150 éves történetét írja le a tanulmányában. *Gizińska Csilla*, a Varsói Egyetem Magyar Tanszékének vezetője a lengyel iskolarendszer hagyományait és a benne megtörtént változásokat foglalja össze. *Szűcs Judit*, a Romániai Pedagógus Szövetség volt elnöke a „Mi vagyunk Mátyás nemzete” című írásában igen fontos és értékes visszaemlékezéseit osztja meg az olvasóval. *Réthy Endréné* egyetemi magántanár a személyes konstrukciók értéktartományát és a személyiség tágabb tudományos perspektíváit elemelve az egyén kiteljesedésének lehetőségeit emeli ki. *Somogyi Angéla* egyetemi docens az online oktatás egészségpszichológia hatásait vizsgálta. *Barátka Agnieszka*, a Varsói Egyetem PhD-hallgatója a helyidentitás lehetséges gyakorlati szerepét mutatja be a lengyel középiskolások magyar nyelvre való tanításában, minek alapja Kováts-Németh Mária által kidolgozott Erdőpedagógia projekt Helyidentitás-viselkedéskultúra moduljának az adaptálása a lengyelországi magyar nyelv tanításában.

A *Művészet* témakörben *Sallai Éva* műsorvezető Gárdonyi Géza művészeti tevékenységét elemzi tanulmányában. *Borbély Károly* festőművész arra a kérdésre keres választ, hogy hol van a helyünk ebben a világban.

A *Hit és erkölcs* tematikus egységet kerekasztal-beszélgetés nyitja. *Somogyi Alfréd* egyetemi docens felelős kérdést tesz fel tanulmánya címében: „Mit várhat el a nemzet a keresztyén hittanoktatástól és a hitoktatótól?”, s a megadott válaszokban hangsúlyozza: „a hittanoktatástól a tiszta igeiséget, és a keresztyén erkölcsre való nevelést”. *Lévai Attila* dékánhelyettes a komáromi Katechetikai Szeminárium megalakulásának az előzményeit és az első szemináriumi évet írja le. *Lukács Olga* dékán a protestáns (református) teológiai képzés szerepét mutatja be az erdélyi állami felsőoktatásban. *Szénási Lilla*, a SJE tanára a hittankönyvek területén megtörtént legújabb változásokat elemzi. *Rácz D. Ignác* premontrai testvér Harvengti Fülöp apát személyét prezentálja az olvasónak. *Bognárné Kocsis Judit* főiskolai docens tanulmányában a vallásos nevelés harmonikus és patológiás működésének jellemzőit, a hitre jutás folyamatát mutatja be.

„A magyarság megtartó ereje” kiadványsorozat köteteiben a szerzők. Felhívják az olvasó figyelmét arra, hogy az iskola meghatározó értéktérítő, értékmegőrző és értékközvetítő intézmény. A kötetet záró és közösen megfogalmazott Ajánlásban hangsúlyozzák: „*Mára Európa kifejlesztett egy olyan kultúrát, mely az emberiség számára korábban ismeretlen módon kizárja Istent a közgondolkodásból, akár úgy, hogy teljesen tagadja, akár úgy, hogy a létét bizonyíthatatlannak, bizonytalanak, ezért a szubjektív döntések területére tartozónak ítéli, olyan valaminek, ami teljesen jelentéktelen a közélet számára. Ez okozza az erkölcsi lelkiismeret zavarát. Ezért különösen nagy a veszély a tanítás, az erkölcs és a kultúra területén. Az igazi kultúra szeretetközösséget alkot. Nemzetnevelőink legyenek lélekformálók, szellemi vezetők! Abban közmegegyezés van, hogy miként régen a könyvtár volt a közösségek dolgozószobája, ma meg az iskola a műveltség megszerzésének legfontosabb terepe kell, hogy legyen.*” (289. o.)

Kováts-Németh Mária – Szabó Péter – Lévai Attila (szerk.): Tudomány – Művészet – Hit – Erkölc a Kárpát-medencében. A magyarság megtartó ereje V., Palatia Nyomda és Kiadó Kft., Győr, 2022., 294 o.

AGNIESZKA BARÁTKA

olvasmányos ismeretterjesztő munka, amely a nem történezs érdeklődők számára is érthetően tolmácsolja a megtorlást. Hiszen sokan foglalkoztak ezzel a témával szakmai keretek között. Ennek eredményeként a tudásunk egyre csak nő, de ezt valahogy át kell adni a magyar társadalomnak is. Nyilván, ilyen munkában a szerző megállapításainak is helye lesz majd.

Marossy Endre: Váradi Gyula vezérőrnagy és társai hadbírószági pere, Magyar Napló, Budapest, 2022. 188 oldal.

RÁCZ JÁNOS

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelézési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

**Web: www.kozpontiszovetség.at
<https://www.becsinaplo.eu>**

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der UngarInnen in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:

Zentralverband Ungarischer Vereine u.

Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodó Barna (Temesvár), Csáky Pál (Pozsony), Czellar Judit (Genf), † Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovátsné Németh Mária (Győr), Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K. Lengyel Zsolt (Regensburg), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Varga Sándor (Pozsony), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Martos Péter, Másréti Kató Zoltán, Radics Éva, Veit Zita

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsiák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

MUNKATÁRSÁK:

Ádám Ágnes (Bécs/Budapest), Bölskey-Molnár Dávid (Bécs), Bika Julianna (USA), Birtalan Iván (Bécs/Budapest), Csinta Samu (Kolozsvár), Cs. Varga István (Eger), Fehér Márta (Szabadka), Fried István (Budapest), Friedrichné Iregy Annamária (Hamburg), Katona András (Szeged), Lengyel Ferenc (Bécs), Nagymihály Zoltán (Budapest), Paládi Renáta (Ungvár), Palágyi István (Prága), Reményi György (Grenoble), Rumppler Diána (Bécs), Szabó Zsuzsa (Bécs), Szemes Péter (Kaposvár), Varga Gabriella (Budapest), Margarete Wagner (Bécs)

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.

IBAN: AT57201100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 18,- Euro, Magyarországon 5100,- Ft, Nyugat-Európában 22,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Lindop Márta, Email: martalindop@hotmail.com, Co-op Bank 08 90 66 10436237

Hollandiában: Deuten-Makkai Réka

E-mail: federatio_hollandia@yahoo.com

Tel.: 0031 6 144 250 84

IBAN: NL81 INGB 0002304058

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pestú út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Ria Meszlényi, Laufenstrasse 41, CH-4053 Basel, e-mail: ria.meszlényi@gmail.com, Tel.: 061 331 11 38, Mobil: 076 468 05 20 – PostFinance,

Mária Balla Meszlényi, Konto-Nr.: 15-508825-5, IBAN: CH89 0900 0000 1550 8825 5, BIC: POFICHBEXXX

Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiro Nr.: 756987-4.

Szerbiában: Fehér Márta, 24000 Szabadka, Jókai Mór 119. Bankszámla: RS35285223604000354839

e-mail: fhmarta@gmail.com

Szlovákiában: Benyák Mária

E-mail: mariaabenyak@gmail.com

Bankszámla: SK6709000000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.